

INFORMACE O VÝVOJI PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI V ROCE 2017

Oblast péče o pracovní úrazovost patří již z historie k nejdůležitějším oblastem odborové práce. Významné postavení v této oblasti mají zejména místně příslušné odborové organizace – základní organizace OSŽ a také svazoví inspektoři bezpečnosti práce, kteří společně s nimi dbají nad správným šetřením a objasňováním pracovních úrazů ze strany zaměstnavatele a také nad způsobem odškodňování úrazem postižených zaměstnanců, případně pozůstalých. Již od roku 1993 je na 28. duben vyhlášen Mezinárodní organizací práce (ILO) ***Světový den bezpečnosti a ochrany zdraví při práci***. Na počest tohoto významného dne se každým rokem konají vzpomínkové dny, které jsou určeny obětem pracovních úrazů a nemocí z povolání. Odbory na celém světě si tento den připomínají památku těchto obětí. Neustále je nutno také připomínat, že k hlavním úkolům odborů patří péče o zdravé a bezpečné pracovní prostředí, na což se mnohdy, bohužel, zapomíná. Vždyť co je cennější, než lidský život? Dne 25. dubna letošního roku Odborové sdružení železničářů uspořádalo ***Setkání svazových inspektorů bezpečnosti práce na železnici***. Tohoto setkání se zúčastnili pozvaní svazoví inspektoři odborových svazů na železnici. Zde si účastníci mj. připomněli tento významný den. V loňském roce se v rámci ČR stalo celkem **95** smrtelných pracovních úrazů (2016 – 104, 2015 – 131, 2014 – 117, 2013 – 113).

Důležitým úkolem pro odborové organizace je stále poukazovat na potřebu existence bezpečných a zdravotně nezávadných pracovišť a kvalitního pracovního prostředí, a také prostřednictvím výkonu odborové kontroly ve smyslu ustanovení § 322 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, nad stavem BOZP provádět kontroly u zaměstnavatelů a zdůrazňovat stále podceňovaný význam prevence v oblasti BOZP. V rámci působnosti Odborového sdružení železničářů se v roce 2017 u zaměstnavatelů se nestal žádný smrtelný pracovní úraz, pracovních úrazů s hospitalizací nad 5 dní se stalo celkem pět. Kontrolní činností nad stavem BOZP bylo zjišťováno, že tato oblast bývala i v loňském roce v některých případech ze strany zaměstnavatelů opomíjena nebo podceňována, což mívalo v praxi za následek riziko možného ohrožení zdraví. Na druhou stranu je však nutno poukázat na to, že tuto oblast občas podceňovali i samotní zaměstnanci svojí nevšímavostí, lhostejností, nepozorností, přehlížením závad a nedostatků, a také přílišnou tolerancí k porušování bezpečnostních předpisů.

Odborové sdružení železničářů i v loňském roce věnovalo velkou pozornost činnosti v oblasti pracovních úrazů, především prostřednictvím oddělení BOZP a jeho členů – svazových inspektorů BOZP v rámci provádění kontrolní činnosti, prostřednictvím odborových funkcionářů na různých stupních odborového řízení i ze strany dobrovolných inspektorů BOZP základních organizací OSŽ a dále v rámci pořádání vzdělávacích aktivit Odborového sdružení železničářů a provádění metodické činnosti. Pro potřeby ZO OSŽ bylo vydáno oddělením BOZP „Desatero k pracovním úrazům“. Oddělení BOZP každým rokem předkládá nejvyššímu odborovému orgánu – Ústředí OSŽ – také materiál pod názvem ***„Informace o vývoji pracovní úrazovosti“***, a to vždy za uplynulý kalendářní rok. Předložený písemný materiál si vždy klade za cíl seznámit čtenáře se statistickými údaji o počtu pracovních úrazů za uplynulý rok u zaměstnavatelů v působnosti Odborového sdružení

železničářů, a dále i s nedostatky a problémy, se kterými se oddělení BOZP OSŽ setkávalo v rámci prováděné kontrolní činnosti nad stavem BOZP u zaměstnavatelů, a také při prováděném odborném poradenství a konzultační činnosti se zástupci odborových orgánů a organizací. Statistická data, která jsou obsahem této informace, vyplývají ze *Zpráv o stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a vývoji pracovní úrazovosti za rok 2017*, které oddělení byly předloženy zaměstnavateli na základě požadavků Podnikových kolektivních smluv SŽDC, s. o., ČD, a.s. a ČDC, a.s., a z dalších údajů, poskytnutých i od odborových organizací u nedrážních zaměstnavatelů. Zda je těchto informací a podkladů dostatek, závisí na přístupu a ochotě místně příslušných odborových organizací tyto informace poskytnout nebo na jejich možnostech tyto informace od svých nedrážních zaměstnavatelů získat. Dalším důležitým zdrojem poznatků v oblasti pracovní úrazovosti byly závěry z kontrol nad stavem BOZP, které provádělo oddělení BOZP OSŽ podle zmocnění uvedeného v ustanovení § 322 odst. 1 zákoníku práce¹, dále to byly podněty, náměty a stížnosti zaměstnanců a členů OSŽ z jednotlivých odborových organizací.

I v uplynulém období bylo významným úkolem odborových orgánů, organizací, svazových inspektorů a inspektorů BOZP ZO OSŽ, dosažení bezpečného stavu pracovišť a pracovního prostředí. Tedy takového stavu, kdy nebude docházet k žádným pracovním úrazům, nebo společným úsilím budou počty pracovních úrazů alespoň výrazně omezeny, nejlépe minimalizovány na co nejnižší úroveň. Bezúrazového stavu však nelze nikdy stoprocentně dosáhnout, avšak lze k tomuto cíli společným úsilím směřovat. A to především tak, že zaměstnavatelé i zaměstnanci budou dodržovat předepsané požadavky právních a ostatních předpisů BOZP na pracoviště (jeho uspořádání a vybavení) a pracovní prostředí, na bezpečnost strojů, technických zařízení, nástrojů a náradí, a tím, že budou zajišťovat vhodnou organizaci práce, dbát na dodržování technologických a pracovních postupů, ale také tím, že odborové organizace budou tímto směrem na zaměstnavatele a zaměstnance působit a budou spolu spolupracovat. V případě, že výše uvedené není zaměstnavatelem ani odborovými organizacemi dostatečně prosazováno a uplatňováno, jsou ze strany zaměstnanců porušovány právní a ostatní předpisy v oblasti BOZP a v některých případech i ze strany odborových organizací není oblasti BOZP věnována dostatečná pozornost. Pak zpravidla i častěji dochází k pracovním úrazům. Každý pracovní úraz svým způsobem představuje buď selhání systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nebo selhání lidského činitele, anebo kombinaci působením obojího.

Oddělení BOZP OSŽ Ú a jeho svazoví inspektoři v rámci výkonu své kontrolní činnosti nad stavem BOZP i v roce 2017 prověřovali, jakým způsobem zaměstnavatelé ve spolupráci s odborovými organizacemi šetřili pracovní úrazy s hospitalizací nad pět dní a zda dodrželi povinnosti, vyplývající z právních a ostatních předpisů v oblasti BOZP, zejména z ustanovení § 105 zákoníku práce² a z platných ustanovení nařízení vlády o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu a vyhotovování záznamu o úrazu – hlášení změn.³ Při

¹ Zákon č. 262/2006 Sb., v platném znění

² Zákon č. 262/2006 Sb., v platném znění

³ Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., v platném znění

vlastním šetření pracovních úrazů bylo sledováno, jakým způsobem zaměstnavatelé objasňovali příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu, zda tak bylo činěno i za účasti místně příslušné odborové organizace. Důraz byl následně vždy kladen na dosažení co nejvyššího možného odškodnění ze strany zaměstnavatele, pokud to však bylo možné vzhledem k ustanovení právních předpisů a samotnému průběhu pracovního úrazu.

V oblasti pracovní úrazovosti byla dále prováděna kontrolní činnost oddělením BOZP, která byla zaměřena i na způsob vedení ***základní dokumentace o pracovní úrazovosti***. K této dokumentaci patří Kniha úrazů, Záznamy o úrazu a Záznamy o úrazu – hlášení změn. Sledovaným faktorem byla i účast a zapojení místní odborové organizace do šetření pracovních úrazů, dále to, zda a kdy byla místně příslušná odborová organizace seznámena s tím, že se v obvodu její působnosti stal pracovní úraz. Neméně důležité bylo i posuzování, zda zaměstnavatelé vždy po pracovním úrazu přijímali patřičná ***opatření proti opakování pracovních úrazů*** v souladu s požadavky právních předpisů.

Svazoví inspektoři BOZP OSŽ se v roce 2017 přímo podíleli na šetření všech pracovních úrazů s hospitalizací nad 5 dní v rámci působnosti Odborového sdružení železničářů. Zde je nutno připomenout, že Odborové sdružení železničářů, jako největší odborová organizace u společností SŽDC, s. o., ČD, a.s. a ČDC, a.s., se podílelo ze zákona i na šetření pracovních úrazů odborově neorganizovaných zaměstnanců. ***Jednalo se o tyto pracovní úrazy s hospitalizací nad 5 dní:***

p. č.	pracovní úraz	odškodnění %
1.	J.H., elektromechanik DKV Praha, úraz elektrickým proudem, PÚ 12.2.2017	trvalé následky, odškodnění 40%
2.	B.P., IŽD SBBH SŽDC, dopravní nehoda při jízdě služebním vozidlem, PÚ 3.7.2017	v léčení
3.	P.K., vozmistr KV, ČD, DKV Plzeň, PJ Č. Budějovice, zlomenina DK, P.Ú 7.7.2017	v léčení
4.	J.Š., řidič SHV SŽDC, poranění DK, PÚ 29.10.2017	v léčení
5.	A.M., vlakvedoucí osobních vlaků ČD, železniční nehoda (srážka vlaků), PÚ 4.12.2017	v léčení

Pokud se jedná o ***šetření „ostatních“ pracovních úrazů***, tak na šetření těchto pracovních úrazů se podílely především místně příslušné odborové organizace (ZO OSŽ). A to v případě, pokud se tyto chtěly aktivně na šetření podílet podle platné legislativy (ustanovení § 105 odst. 1 zákoníku práce) a také za podmínky, že se včas (bez zbytečného odkladu) od zaměstnavatele o vzniku těchto úrazů dozvěděly. Zde je nutno připomenout, že zaměstnavatelé mají podle ustanovení § 105 zákoníku práce výslovnou ***povinnost objasňovat příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu za účasti zaměstnance, pokud to jeho zdravotní stav dovolí, svědků a za účasti odborové organizace***. Z tohoto ustanovení vyplývá pro zaměstnavatele povinnost aktivně spolupracovat se ZO OSŽ. Pak již záleželo na místně příslušné odborové organizaci, zda toto svoje zákonné oprávnění využívaly. V praxi se občas stávalo, že zaměstnavatel neoznámil pracovní úraz odborové organizaci, případně se stávalo

i to, že příslušná odborová organizace nevěnovala šetření a odškodňování pracovního úrazu patřičnou pozornost, tzn., že tím vlastně odborová organizace ***rezignovala na svoje zákonné právo a na svůj úkol hájit svého člena.***

V případech, že se v rámci šetření a objasňování pracovního úrazu objevovaly určité nejasnosti nebo pochybnosti, obracely se odborové organizace na oddělení BOZP OSŽ, které následně poskytovalo odborné konzultace, poradenství nebo metodickou pomoc, případně převzalo šetření pracovního úrazu za tuto odborovou organizaci. Další skutečností, se kterou jsme se setkávali v praxi, je to, že si některé odborové organizace neuvědomovaly fakt, že ***jako největší odborová organizace u zaměstnavatele musí OSŽ zastupovat i zaměstnance, který není odborově organizován, i když tato skutečnost vyplývá ze zákoníku práce.***

Konkrétní nedostatky a pochybení v oblasti pracovní úrazovosti, které se v některých případech vyskytovaly:

- Zaměstnavatel nesplnil svoji povinnost oznámení pracovního úrazu bez zbytečného odkladu odborové organizaci, tím znemožnil odborové organizaci využít svého práva na šetření a objasňování pracovního úrazu ve spolupráci se zaměstnavatelem.
- Odborová organizace se nezapojila do šetření a objasňování pracovního úrazu.
- Odborová organizace (jako největší odborová organizace u zaměstnavatele) nezastupovala odborově neorganizovaného zaměstnance.
- Zaměstnavatel nepostupoval v šetření pracovního úrazu zcela správně a neoprávněně navrhoval úplné nebo částečné zproštění své odpovědnosti za pracovní úraz (nesplnění podmínek pro liberaci).
- Zaměstnavatel v některých případech nedodržel stanovený způsob ohlašování pracovních úrazů v souladu se svými vnitřními předpisy.
- Byl zjištěn i nesprávný postup zaměstnavatele v oblasti šetření pracovního úrazu (neposkytování dokumentace o šetření pracovního úrazu odborovým organizacím).
- Místně příslušné odborové organizace nedostatečným způsobem hájily oprávněné zájmy postižených zaměstnanců (např. neopodstatněně souhlasily s nedostatečnou výší odškodnění pro postiženého zaměstnance, které navrhl zaměstnavatel).
- Zaměstnavatel nebo odborová organizace nepostupovaly v souladu s pojetím tzv. objektivní odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úraz, nechápaly příčinnou souvislost mezi porušením právních nebo ostatních předpisů a vznikem škody.
- Bylo zjištěno, že zástupci místně příslušné odborové organizace nedisponují dostatečnými znalostmi o způsobu šetření a odškodňování pracovních úrazů.

Pokud se tedy jedná o správné vymezení a posouzení pracovního úrazu, je nutno vždy vycházet z platných právních předpisů, z judikatury obecných soudů a z definice pracovního úrazu: „*Pracovním úrazem pro účely tohoto zákona je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů. Pracovním úkolem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.*“

Z hlediska právních předpisů v oblasti BOZP se rozdělují pracovní úrazy na smrtelné pracovní úrazy a pracovní úrazy. Ze statistického hlediska (dle nařízení vlády č. 201/2010 Sb.) se rozdělují na smrtelné, s hospitalizací delší než 5 dnů a ostatní. V níže uvedených tabulkách jsou přehledy PÚ od posuzovaných drážních zaměstnavatelů s působností Odborového sdružení železničářů.

Přehled o počtu pracovních úrazů v roce 2017

DRUH ÚRAZU	SŽDC	ČD	ČDC	CELKEM
smrtelný	0	0	0	0
s hospitalizací delší než 5 dnů	3	6	*	9
ostatní	394	328	156	878
CELKEM	397	334	156	887
četnost pracovních úrazů	2,273	2,25	2,23	-

* společnost ČDC neuvádí zvlášť PÚ s hospitalizací nad 5 dní

Přehled o pracovní úrazovosti podle profese (pracovní činnosti) – SŽDC

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	% z celkového počtu úrazů
četař - obchůzkář	72239	3	0,756
defektoskopista	82903	1	0,252
dispečer ŽDC	31610	2	0,504
dozorce výhybek	83142	20	5,038
dozorčí provozu	13167	1	0,252
dozorčí provozu – ved. směny	31608	1	0,252
elektromechanik	72427	1	0,252
elektromontér	72469	4	1,008
elektromontér PTSZ	72467	22	5,542
geodet-kartograf	31189	2	0,504
hasič	51612	9	2,267
hasič-specialista	51616	3	0,756
hasič-strojník	51619	10	2,519
hasič-technik specialista	51611	8	2,015
hospodářsko-správní referent	34394	1	0,252
IŽD SBBH	21424	1	0,252
IŽD SEE	21439	2	0,504
IŽD SMT	21429	1	0,252
IŽD ST	21427	1	0,252
IŽD SSZT	21449	1	0,252
komandující	41335	1	0,252
mistr elektrotechniky	31693	3	0,756
mistr přidruženého provozu infrastruktury	31667	1	0,252
mistr SaZT	31683	3	0,756
mistr tratí	31653	10	2,519

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	% z celkového počtu úrazů
montér tratí	72228	11	2,771
návěstní technik	31684	15	3,778
návěstní, spojový dozorce	72447	5	1,259
operátor železniční dopravy	41333	2	0,504
pomocný skladník	93393	2	0,504
požární referent	31519	2	0,504
pracovník dozoru	93395	1	0,252
pracovník údržby a oprav tratí	71148	37	9,320
pracovník údržby a oprav BaBH	71149	1	0,252
pracovník údržby EE	71147	1	0,252
provozní zámečnick EE	72424	1	0,252
reprodukční fotograf	73442	1	0,252
rozpočtář odborné správy	34397	1	0,252
řidič drážního HV- infrastruktura	81807	1	0,252
řidič drážního speciálního vozidla	81805	13	3,275
samostatný technik	31193	1	0,252
signalista	83135	43	10,831
skladník	41312	1	0,252
skladový referent	41313	1	0,252
staniční dělník	93398	3	0,756
staniční dozorce	83141	8	2,015
systémový inženýr	21425	1	0,252
systémový specialista	21296	5	1,259
technicko hospodářský pracovník	31654	1	0,252
traťový dělník	93392	6	1,511
traťový dělník obchůzkář	93399	8	2,015
uklízeč	91321	1	0,252
vedoucí geodet	21142	1	0,252
vedoucí mistr tratí	31652	3	0,756
vedoucí provozního střediska tratí	31651	6	1,511
vedoucí provozního střediska SŽE	31691	2	0,504
vedoucí provozního střediska SSZT	31681	1	0,252
vedoucí oddělení	13191	1	0,252
vedoucí oddělení OJ	13192	3	0,756
vedoucí skupiny	21496	1	0,252
vedoucí technik	31516	3	0,756
vedoucí technický inženýr PS SZT	21445	1	0,252

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	% z celkového počtu úrazů
velitel družstva	51699	7	1,763
vrchní mistr EE, SŽE	31692	1	0,252
vrchní mistr SZT	31682	1	0,252
vrchní mistr tratí	31652	3	0,756
vrchní správce tratí	21468	1	0,252
výhybkář	83137	6	1,511
výpravčí	31606	45	11,335
zámečnick KK	72226	25	6,297
závorář	83143	1	0,252
CELKEM		397	100

Přehled o vývoji pracovní úrazovosti podle profese (vybrané pracovní činnosti) – ČD

PROFESE	KZAM	2017	2016	2015	2014	2013
posunovač	83136	28	23	13	16	18
vlakvedoucí osobních vlaků	51121	119	108	109	102	102
strojvedoucí	83112	69	69	61	54	53
vedoucí posunu	83132	18	15	13	6	9
zámečnick kolejových vozidel	72343	8	6	17	11	9
mechanik motorových lok. a mot. vozů	72341	13	19	21	12	17
průvodčí osobních vlaků	51122	2	4	5	5	11
signalista	83135	0	0	0	0	0
výpravčí	31606	0	0	0	0	0
elektromechanik	72427	14	14	8	10	13

Přehled o pracovní úrazovosti podle profese (pracovní činnosti) – ČDC

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	četnost PÚ na 100 zam.
mistr KV	31223	1	2,57
agent pohr. přech. stanice	33312	1	1,11
dopravní dispečer	43232	1	1,04
vozový disponent	43234	2	0,78
nákladní pokladník	43239	1	0,50
svářeč	72121	9	9,43
soustružník kovů	72231	1	5,94
opravář kolejových vozidel	72332	21	4,62
elektromechanik	74122	6	3,80
mechanik opravář el. př.	74210	1	3,03
truhlář	75220	1	5,96
kontrolor, diagnostik	75430	2	6,89
strojvedoucí	83112	22	1,25
strojvedoucí v přípravě	83118	1	1,05
vedoucí posunu	83121	23	3,47
posunovač	83122	35	5,67

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	% z celkového počtu úrazů
tranzitér	83125	2	3,14
tranzitér přípravář	83126	5	2,16
dozorce	83127	1	3,86
vozmistr	83129	15	2,57
traťový strojník	83421	1	25
manipulační dělník	93339	4	6,87
CELKEM		156	2,23

Přehled pracovní úrazovosti podle věku zaměstnanců – SŽDC

VĚK	POČET	% z celkového počtu úrazů
do 30 let	46	11,587
31 – 40 let	67	16,877
41 – 50 let	139	35,013
nad 50 let	145	36,524
CELKEM	397	100

Přehled pracovní úrazovosti podle věku zaměstnanců – ČD

VĚK	POČET	% z celkového počtu úrazů
do 30 let	65	19,46
31 – 40 let	35	10,48
41 – 50 let	100	29,94
nad 50 let	134	40,12
CELKEM	334	100,00

Přehled pracovní úrazovosti podle věku zaměstnanců – ČDC

VĚK	POČET	% z celkového počtu úrazů	počet zam.	četnost
do 30 let	14	9,0	397	3,53
31 – 40 let	20	12,9	655	3,05
41 – 50 let	57	36,8	2257	2,53
nad 50 let	65	41,3	3644	1,76
CELKEM	156	100	6953	2,23

Přehled pracovní úrazovosti podle doby trvání pracovního poměru u SŽDC (včetně ČD)

DÉLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PÚ	% z celkového počtu úrazů
do 1 roku	38	9,572
1 – 2 roky	22	5,542
2 – 5 let	34	8,564
5 – 10 let	39	9,824
10 – 20 let	89	22,418
20 – 30 let	101	25,441

DÉLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PÚ	% z celkového počtu úrazů
nad 30 let	74	18,640
CELKEM	397	100

Přehled pracovní úrazovosti podle délky pracovního poměru u ČD

DÉLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PÚ	% z celkového počtu úrazů
do 1 roku	30	8,98
1 – 2 roky	23	6,89
2 – 5 let	32	9,58
5 – 10 let	40	11,98
10 – 20 let	55	16,47
20 – 30 let	80	23,95
nad 30 let	74	22,16
CELKEM	334	100,00

Přehled pracovní úrazovosti podle délky pracovního poměru u ČDC (ČD)

DÉLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PÚ	%	počet zam.	četnost
do 1 roku	12	7,7	610	1,97
1 – 2 roky	4	2,6	134	2,99
2 – 5 let	11	7,1	234	4,7
5 – 10 let	19	12,3	614	3,09
10 – 20 let	18	11,6	831	2,17
20 – 30 let	52	33,5	1931	2,69
nad 30 let	40	25,2	2599	1,50
CELKEM	156	100,0	6953	2,23

Přehled pracovní úrazovosti podle času vzniku úrazu u SŽDC

ČAS VZNIKU	POČET ÚRAZŮ	%
6 – 12 hodin	244	61,461
12 – 18 hodin	101	25,441
18 – 24 hodin	35	8,816
0 – 6 hodin	17	4,282
CELKEM	397	100

Přehled pracovní úrazovosti podle času vzniku úrazu u ČD

ČAS VZNIKU	POČET ÚRAZŮ	%
6 – 12 hodin	116	34,73
12 – 18 hodin	88	26,35
18 – 24 hodin	69	20,66
0 – 6 hodin	61	18,26
CELKEM	334	100,00

Přehled pracovní úrazovosti podle času vzniku úrazu u ČDC

ČAS VZNIKU	POČET ÚRAZŮ	%
6 – 12 hodin	71	42,0
12 – 18 hodin	40	25,8
18 – 24 hodin	29	18,7
0 – 6 hodin	16	10,3
CELKEM	156	100,0

Na základě porovnání statistických údajů v tabulkách v roce 2016 a 2017 lze konstatovat, že četnost pracovních úrazů u společnosti s. o. SŽDC mírně poklesla (2,76 – 2,27) a u společností ČD, a.s. (2,16 – 2,25) a ČD Cargo, a.s. (1,98 – 2,23) mírně vzrostla. K dalším společnostem, u kterých se pravidelně sleduje stav pracovní úrazovosti, jsou zaměstnavatelské subjekty, nacházející se mimo tzv. drážní zaměstnavatele. Jedná se rovněž o subjekty, ve kterých má svoji odborovou působnost Odborové sdružení železničářů. Oddělení BOZP OSŽ požádalo místně příslušné odborové organizace (ZO OSŽ) u těchto zaměstnavatelů k zaslání podkladů k pracovní úrazovosti za rok 2017. Celkově lze konstatovat, že OSŽ má své působení u některých těchto zaměstnavatelů poměrně složitější než u tzv. drážních zaměstnavatelů. Jedním z důvodů je i to, že oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci bývá často prováděna u těchto společností tzv. dodavatelským způsobem (outsourcing). Přehled pracovních úrazů jednotlivých, tzv. nedrážních společností, které statistické údaje poskytly, je v níže uvedené tabulce. U zaměstnavatelů, u kterých se nám nepodařilo získat požadované informace, je uveden symbol „*“ nebo „0“. U těchto zaměstnavatelů bude nutno více zaměřit kontrolní činnost na oblast BOZP. K nejvyššímu nárůstu pracovní úrazovosti u nedrážních zaměstnavatelů došlo zejména u společností Signal Mont Hradec Králové, kdy se četnost zvýšila z hodnoty 0,95 na hodnotu 10,9. K mírnému zvýšení pracovní úrazovosti došlo u společnosti Dopravní zdravotnictví, a.s., Heavy Machinery services, a.s. a Unipetrol doprava, s.r.o., kde vlastní nárůst činil pouze 1–2 pracovní úrazy za rok. U některých zaměstnavatelů však byl zaznamenán i opačný (pozitivní) trend poklesu. Zejména se jedná o společnost EŽ Praha, a.s. (pokles z 1,87 na 0,18), Pars Nova Šumperk (pokles z 4,08 na 3,10), ŽPSV, a.s. Uherský Ostroh (z 3,50 na 2,99), RYKO, a.s. Děčín (z 9,99 na 7,14) a CZ Loko, a.s. Česká Třebová (z 4,18 na 2,85).

Za nejpozitivnější výsledek v oblasti pracovní úrazovosti však považujeme to, že v roce 2017 nedošlo u zaměstnavatelů v rámci působnosti Odborového sdružení železničářů k žádnému smrtelnému pracovnímu úrazu.

Celkový přehled úrazovosti v roce 2017 u nedrážních společností

společnost	počet PÚ		zameškané dny	počet zaměstnanců	četnost PÚ		SPÚ
	2016	2017			2016	2017	
EŽ Praha, a.s.	10	1	115	532	1,87	0,18	0
SKANSKA ŽS, a.s. Praha	*	3	146	439	*	0,68	0
AŽD Praha s.r.o.	15	14	535	1621	0,86	0,86	0
OHL ŽS, a.s. Brno	22	21	1556	1177	1,77	1,78	0
Pars nova, a.s. Šumperk	28	18	972	587	4,08	3,10	0
RYKO, a.s. Děčín	23	18	740	252	9,09	7,14	0
ŽPSV, a.s. Uh. Ostroh	19	15	484	502	3,50	2,99	0
CZ Loko, a.s. Česká Třebová	30	19	679	667	4,18	2,85	0
Drážní úřad	1	1	11	113	0,88	0,88	0
VÚŽ	0	*	*	*	0	*	*
Signal Mont Hradec Králové	1	10	150	91	0,95	10,9	0
Dopravní zdravotnictví, a.s.	2	3	31	950	0,29	0,32	0
Legios Loco, a.s.	12	12	123	303	2,93	3,96	0
HEAVY MACHINERY SERVICES, a.s.	14	16	533	285	4,59	5,61	0
UNIPETROL DOPRAVA, s.r.o.	2	3	204	407	0,49	0,74	0
Rail Cargo Operator – CSKD, s.r.o.	0	0	0	81	0	0	0
ČD travel	*	0	0	10	*	0	0
JLV, a.s.	*	23	1171	350	*	6,57	0
Legios Loco, a.s. Nymburk	*	7	533	90	*	1,11	0
TSS Hulín	*	1	11	253	*	0,40	0
AZ SERVIS, a.s. Pražákova, Brno	*	*	*	44	*	0	0
AZ SERVIS, s.r.o. Kulkova, Brno	*	*	*	9	*	0	0
CELKEM	179	185	7994	8763	-	-	0

* údaj nebyl k dispozici (složité problémy, související s restrukturalizací společnosti)

Jako objektivní statistický ukazatele o stavu pracovní úrazovosti slouží tzv. **četnost pracovních úrazů**. Tzv. úrazová četnost uvádí počet pracovních úrazů na 100 zaměstnanců, resp. kolik zaměstnanců ze 100 průměrně utrpělo pracovní úraz. Tento údaj však můžeme porovnávat pouze u těch společností, které nám jej poskytl.

Podle ustanovení § 105 odst. 5 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, je zaměstnavatel povinen přijímat **opatření proti opakování pracovních úrazů**. Zde je nutno připomenout i právo odborových organizací kontrolovat, jaká opatření proti opakování pracovních úrazů zaměstnavatel přijal, a zda vůbec nějaká opatření přijal.

Na základě dosažených získaných informací ze šetření pracovních úrazů bylo stanoveno, že nejčastějšími zdroji pracovních úrazů i v roce 2017 jsou v tomto pořadí:

- materiál, břemeno, předměty
- pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí
- stroje, přístroje a nářadí

..... a jako nejčastější příčiny pracovních úrazů lze podle výsledků šetření stanovit:

- nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele
- jiný, blíže neurčený zdroj
- špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko

Doporučené zaměření činnosti odborových organizací v oblasti pracovní úrazovosti:

- Bez zbytečného odkladu po vzniku pracovního úrazu se aktivně podílet na šetření a objasňování pracovního úrazu se zaměstnavatelem.
- Kontrolovat způsob šetření a objasňování pracovního úrazu zaměstnavatelem.
- Vyžadovat a kontrolovat přijímání opatření proti opakování pracovního úrazu.
- Důsledně hájit oprávněné zájmy poškozeného zaměstnance, případně jeho pozůstalých v procesu šetření a objasňování pracovního úrazu a v procesu jeho odškodňování.
- Dbát na to, aby každá ZO OSŽ měla vyškoleného inspektora BOZP.

Závěrem lze říci, že tak důležitý ukazatel, jakým je pracovní úrazovost, zároveň poukazuje i na celkový stav bezpečnosti a ochrany zdraví u každého zaměstnavatele, na jeho úroveň řízení této oblasti, vykonávání kontrolní činnosti a zájem vedoucích zaměstnanců se v této oblasti angažovat. Základním posláním Odborového sdružení železničářů (OSŽ) je zejména ochrana pracovních, mzdových a životních podmínek, práv a oprávněných zájmů zaměstnanců, tedy i ochrana zaměstnanců před pracovními úrazy a jejich následky, které jim mohou nenávratně změnit život.